

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

økonomiske synspunkters anvendelse i dette tilfælde, men mente, at man burde lave en skarp adskillelse mellem A-produktionen, som er sukkerproduktionen, og B-produktionen, som er sideproduktionerne, og at sukkerfabrikkerne skulle have en fuldstændig og fri rådighedsret over B-produktionernes overskud. Jeg bør vel nok, for at man kan vurdere omfanget af dette problem, nævne, hvad B-produktionerne består i. De såkaldte B-aktiver består i en række byejeendomme, en række landejeendomme, et antal skibe, frøavl, sukkersaftproduktion og en lang række mindre produktioner af stærk varierende betydning.

Det lykkedes gennem forhandlingerne at nå frem til en løsning af dette problem. Løsningen blev den, at man delte produktionen i to grupper, hvoraf den ene helt og fuldt skulle falde ind under sukkerordningen, ganske som de overskud, der fremkommer ved selve sukkerets fremstilling. Det vil altså sige, at hvis de dele af sideproduktionerne, som henføres til A-produktionen, giver overskud, skal dette overskud direkte anvendes til sukkerets billiggørelse indenfor sukkerordningens bestemmelser, hvorimod den anden gruppe af B-produktionerne lige så helt og fuldt skal falde udenfor sukkerordningen. Man kan jo ikke nægte, at dette var en udpræget kompromisløsning, en kompromisløsning, der imidlertid gav samfundet det samme, som hvis man havde fastslået, at en eller anden procentdel af overskuddet af samtlige B-produktioner skulle tilfalde sukkerfabrikkerne. Resultatet ville, som de ærede medlemmer umiddelbart vil indse, være blevet nøjagtigt det samme.

De B-produktioner, der overgik til ordningen, var visse byejeendomme, skibe og endelig sukkersaftfremstillingen. Byejeendommene giver naturligvis et for byejeendomme normalt overskud, skibe har indtjent meget betydelige summer, og det samme gælder sukkersaftfremstillingen, som man jo vil vide har været en af de vigtigste indtægter udenfor sukkerordningen, som sukkerfabrikkerne overhovedet har haft. Disse indtægter går altså nu direkte og ubeskåret til sukkerordningen, til sukkerproduktionens billiggørelse. Når man har talt om forøringer til sukkerfabrikkerne, kan det forlig, vi har opnået på dette område, i hvert fald ikke siges at være nogen forøring til sukkerfabrikkerne.

Et andet hovedstridsspørgsmål var den såkaldte særkonto. Under den hidtidige koncessionsordning har fabrikkernes udbyttebetaling, som det vil være bekendt,

været stærkt begrænset. Ikke desto mindre er der ved sideproduktionerne, ikke mindst ved sukkersaftfremstillingen, indtjent betydelige beløb. Det var om disse beløb, omkring en snes millioner kroner, der stod en betydelig strid. Fra selskabernes side hævdede man, at disse penge juridisk absolut måtte være selskabernes og altså til syvende og sidst aktionærernes private ejendom, og at de måtte have lov at disponere frit over disse midler. Denne juridiske adkomst kan man ikke bestride. Man må erkende, at går man de gamle koncessioner igennem langt tilbage, er der ingen tvivl om, at juridisk set tilhører disse penge fabrikkerne, og forsåvidt var fabrikkernes påstand rigtig. Overfor dette synspunkt fremførte vi imidlertid fra regeringens og fra rigsdagsudvalgets side et andet synspunkt, der gik ud på, at uanset det juridiske forhold måtte man kunne drage den moralske ret til disse penge i tvivl, i hvert fald i det omfang, hvori man kunne fremføre argumenter for, at pengene ikke egentlig var tjent ved fabrikkernes initiativ, men på grund af de tilstande, der herskede i samfundet, måske endog tilstande direkte frembragt ved statens indgreb. Det eksempel, der bedst illustrerede regeringens og rigsdagsudvalgets synspunkt, var vel i og for sig sukkersaften. Når det har været lønnende at fremstille sukkersaft, når adskillige millioner har kunnet tjenes herved, beror det jo på, at der har været krig, at der har været sukkerationering, og at der har været eksport af sukker. Havde man ikke haft rationering, så havde den betingelse, der gjorde sukkersaftproduktionen mulig, nemlig knapheden på sukker, ikke været tilstede, og i så fald havde disse millioner altså ikke været indtjent. Jeg synes personlig, at der her er et tilfælde, hvor man meget tydeligt kan tale om samfundsskabe indtægter eller samfundsskabe værdier.

Det var især dette punkt, striden tilsidst stod om. Vi fra forhandlerens side foreslog, at et vist antal millioner blev fradraget særkontoen og overført til sukkerfabrikkerne som tilhørende ordningen, hvilket til syvende og sidst vil sige som tilhørende samfundet. Dette forslag kom vi ikke igennem med. I stedet for opnåede vi et forlig gående ud på, at den rentesats, hvormed disse millioner skal forrentes, blev reduceret. Oprindeligt havde man fra fabrikkernes side ønsket, at særkontoens beløb skulle forrentes med 5 pct., og det er altså penge, som sukkerproduktionen bliver belastet med. Det lykkedes os ved forhandlingerne at få dette bragt ned fra 5 pct. til $3\frac{1}{2}$ pct. Jeg tror,